

Læs dig klogere på fremtiden

Ida Ebbensgaard anbefaler Inga Strømke: *Maskiner der tænker*, 2025.

Hvis kunstig intelligens har en superstjerne, er det den norske forsker Inga Strømke. Hendes bog, *Maskiner der tænker*, er et af de første, store samlende værker om generativ kunstig intelligens og står i dag som et standardværk.

Som forsker opdagede hun før mange andre, hvor magtfuld en teknologi kunstig intelligens er. Derfor satte hun sig et mål: At finde ud af, hvordan man sørger for at inddæmme det negative ved teknologien, samtidig med at vi udnytter de positive sider. Skal det ske, kræver det, at vi borgere i demokratiske samfund får en forståelse af, hvordan teknologien virker. Det er formålet med bogen: En nysgerrig, fascineret, men også kritisk tilgang til teknologien.

Bogen er en grundig indføring i både historien bag kunstig intelligens, dens bannerførere gennem tiden og i selve teknologien. Inga Strømke har gjort det til kernen i sin forskning at forstå, hvad maskinen har forstået – og det er sværere, end det måske lyder. For kunstig intelligens bygger på store matematiske netværk, hvor talrækkerne kan synes nærmest uendelige.

Maskinen fungerer grundlæggende anderledes end menneskers hjerne, og de er svære at se ind i. Man kalder det 'sorte bokse', ikke fordi der foregår magi eller anden hokuspokus derinde, men fordi modellerne ikke er designet til, at mennesker skal kunne forstå dem.

Inga Strømke sammenligner det i bogen med at tale med rumvæsener. Det lyder som mennesker, men samtidig slet ikke alligevel. For lige så kaotisk, der ser ud på indersiden, lige så overvældende kan det være, hvordan maskinerne er i stand til at frembringe sammenhænge, som vi mennesker ikke kender til.

Nogle gange går det galt på måder, vi som mennesker ikke kan forudse: For eksempel når en model skal lære at skelne mellem et billede af en ulv og en husky-hund. Den klarer sig fremragende i lang tid. Indtil den begynder at lave mærkelige fejl. Da forskerne går den efter, viser det sig, at måden, den adskiller ulv fra husky, er ved at konstatere, om billedet har sne i baggrunden. Sne = ulv, ingen sne = husky. For den sammenhæng fandtes i dens træningsdata, og det var mere gennemgående end øjnernes og tændernes form. Og voila: Et billede af en ulv i et snefrit miljø, og maskinen kategoriserer den som en husky.

Inga Strømke viser med bogen, at de store mængder af data til rådighed om brugerne giver teknologiselskaberne bag en stærk magt over os. De kan bedre end os selv forudse vores depressioner og forelskelser – og reagere kommercielt på den baggrund. Den præcise gennemgang burde være obligatorisk pensum for enhver skoleelev, omend vi nok i hvert fald er på gymnasieniveau, før bogen er velegnet. Derfor bruger bogen også god tid på at forklare, hvorfor reguleringen af kunstig intelligens er så vigtig – og hvorfor modellerne i høj grad bør funderes på menneskelige værdier, såkaldt 'alignment'.

Inga Strømkes bog er en gedigen grundbog, tilgængelig uden at være poppet, skrevet af en stærk faglig forfatter. Den peger mange år ud i fremtiden og anbefales på det kraftigste.

Ida Ebbensgaard er uddannet journalist, er forfatter og ekspert i AI. Hun har været chefredaktør på Zetland, udlandsredaktør på Berlingske og vært på DR. I 2023-2024 var hun Fyens Stiftstidendes fellow på Syddansk Universitet, hvor hun undersøgte, hvordan kunstig intelligens rummer både potentialer og problemer for dansk journalistik. På baggrund af den undersøgelse skrev hun bogen *"Ægte: en lille bog om kunstig intelligens"*.

